

**ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ КЪМ
ЦЕНТРАЛНАТА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ**

София 1169, пл. „Княз Александър I“ № 1, тел. 02/939-37-77, 02/939-35-67, факс 02/986-16-79

ДО ЦИК

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

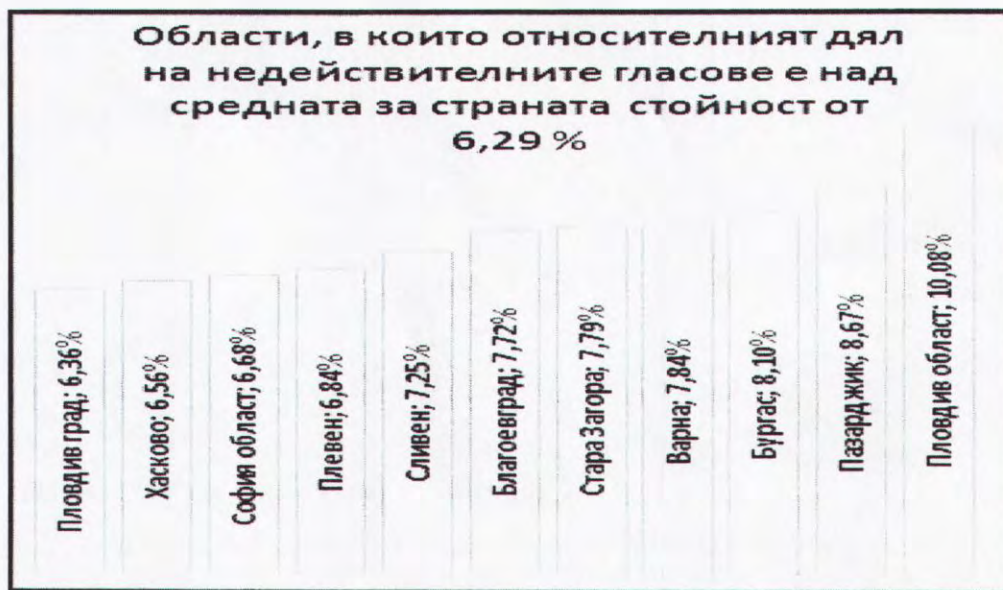
на Обществения съвет към ЦИК за извършване анализ и теренно проучване на причините, довели до висок национален процент недействителни бюлетини на изборите за народни представители, проведени на 5 октомври 2014 г.

Уважаеми дами и господа членове на ЦИК,

След произведените през месец октомври 2014 г. избори за народни представители ОС към ЦИК извърши предварителен анализ на изборния процес и резултати. Високият национален процент на недействителните бюлетини в произведените избори бе единодушно открит като съществен проблем, подлежащ на задълбочено изследване и обстоен анализ.

В изпълнение на решенията си от заседания, проведени на 4 ноември и 2 декември 2014 г., 13 януари и 10 февруари 2015 г., в качеството си на орган подпомагащ дейността на ЦИК (чл. 55, ал. 1, изр. последно ИК), ОС изготви предварителна обосновка, методика и списък, изготвен въз основа на наблюдение на организациите на терен в изборния ден и последващо сравнително изследване на резултатите в 11 многомандатни изборни райони с „открояващи“ се с висок процент на недействителните бюлетини секции, в които след решение на ЦИК да се извърши за първи път в България на анализ на причините довели до недействителността.

Въз основа на анализ на данните от окончателните протоколи, публикувани на страницата на ЦИК, 11-те МИР, в които средната стойност на недействителните гласове, намерени в избирателните кутии, е по-висока от средната за страната (над 6.29 %) са: 1 МИР Благоевград, 2 МИР Бургас, 3 МИР Варна, 13 МИР Пазарджик, 15 МИР Плевен, 16 МИР Пловдив Град, 17 МИР Пловдив Област, 21 МИР Сливен, 26 МИР София Област, 27 МИР Стара Загора, 29 МИР Хасково.

I. Необходимост от извършване на анализ на недействителните бюлетини:

В обобщените актуализирани данни от изборите за народни представители 2014 г., публикувани от Централната изборителна комисия броят на намерените в изборителните кутии от секционните изборителни комисии недействителни гласове (бюлетини) е **218 125**. Извършеният анализ на данните от всички изборителни секции показва тяхното разпределение:

- празни бюлетини или бюлетини, в които е гласувано за повече от една листа - **163 727**;
- бюлетини, в които е отбелязана само една листа, но въпреки това са невалидни - **54 398**;

Празните бюлетини и тези, в които е гласувано за повече от една листа, бяха разтълкувани от журналисти, социолози и изборни анализатори като протестен вот срещу партийната система в България. По същият начин се спекулираше и с големия брой на бюлетините, които са невалидни, въпреки че в тях е гласувано за една листа – протестен вот срещу конкретната партия.

Сумарно недействителните гласове се явяват приблизително 15 мандата в Народното събрание, които българските изборители са отказали да разпределят.

Таблицата по-долу представя процентът недействителни бюлетини (изчислен като общият брой недействителни гласове, намерени в изборителните кутии е разделен на общия брой, намерени в изборителните кутии бюлетини) според всеки вид избори, произведени в последните 6 години:

Вид избори	Година	Процент на недействителни гласове
Народно събрание	2014 г.	6.29 %
Европейски парламент	2014 г.	5.2 %
Народно събрание	2013 г.	2.5 %
Президентски (първи тур)*	2011 г.	6.4 %
Президентски (втори тур)*	2011 г.	3.1 %
Народно събрание	2009 г.	2.2 %
Европейски парламент	2009 г.	0.9 %

*** На изборите за президент и вицепрезидент през 2011 г. се въвежда изискването за гласуване само със знак X, отбелязан със син химикал.**

Ръст в процента на недействителните бюлетини се наблюдава когато непосредствено преди избори се извършват промени в процедурата на гласуване. Например законодателят въведе изискване за гласуване само със знак X, отбелязан със син химикал за изборите за президент и вицепрезидент през 2011 г. Изборният кодекс, влязъл в сила през март 2014 г. също измени правилата и въведе новости, които теоретично може да са довели до объркване на избиратели и/или на членове на секционни избирателни комисии. Процентът на недействителните гласове на изборите през май и октомври 2014 показва устойчива тенденция за повишаване в сравнение с предходни избори от същия вид, когато преди тях изборното законодателство не е било променяно.

Високият процент на недействителните бюлетини в произведените избори бе единодушно открит от Обществения съвет като съществен проблем, подлежащ на задълбочено изследване и обстоен анализ. Извършеното от ОС проучване на числовите данни от протоколите на всички секционни избирателни комисии в единадесетте многомандатни избирателни райони, в които процента на недействителни гласове е над средния от 6.29 % за страната, не можа да даде категорични отговори за причините, довели до ръст на недействителните гласове в изборите през октомври 2014 г. Висок процент и брой недействителни бюлетини е налице както в избирателни секции, открити в големи градове, така и в по-малки населени места на територията на всички многомандатни избирателни райони в страната и в избирателни секции, образувани в чужбина.

Извършването на анализ на причините за ръста в недействителните гласове въз основа на резултати от теренно проучване, осъществено по метода на контролна физическа проверка на недействителните бюлетини в пилотен брой избирателни секции, е изцяло в правомощията на ЦИК съгл. чл. 57, ал. 1, т. 47 от Избирателния кодекс и е от съществена важност за изготвянето на адекватни предложения, насочени към подобряването на изборния процес. Такъв анализ би допринесъл за обективна оценка на провежданата сред избирателите информационна кампания за начина на гласуване, както и за степента на подготвеност на изборната администрация на районно, общинско и секционен ниво. Възможно е да се идентифицират и други слаби страни на изборния процес и да се изготвят препоръки и въведат ефективни практически мерки за тяхното отстраняване.

Поради изложените до тук съображения, ОС предлага на ЦИК извършването на проучване на терен чрез повторна физическа проверка в 139 секции, които въз основа на предварителния анализ и преките наблюдения на организациите членки на ОС в деня на изборите показват „критични“ стойности на недействителни бюлетини – между 13 и 70 % и между 9 и 236 броя от намерените в съответната избирателната кутия бюлетини.

II. Методика на теренното проучване:

След решение на ЦИК проучването следва да се извърши от смесени екипи, съставени от членове на ЦИК и представители на организациите членки на ОС. Целта е да се установи дали недействителните гласове са отчетени съобразно правилата на чл. 266, ал. 1 и чл. 278, ал. 3 във вр. ал. 2, т. 5 и т. 7 от ИК.

За извършването на проучване се съставя констативен протокол, подписан от членовете на смесения екип. Той съдържа № на избирателната секция, броя на недействителните бюлетини по протокола на СИК в избирателната секция и резултатите от проверката, показващи дали недействителните бюлетини отговарят на текста на т. 7 от приложение № 87-НС-х от изборните книжа за произвеждане на избори за народни представители на 5 октомври 2014 г., а именно:

Брой на недействителните бюлетини:

- които не са по установен образец за съответния изборен район

.....;

- в които има вписани специални символи, като букви, цифри или други знаци

.....;

- бюлетината не съдържа два печата на съответната СИК

.....;

- в бюлетината вотът на избирателя не е отбелязан със знак „X“ или „V“ и с химикал, пишещ със син цвят

.....;

- отразеният в бюлетината вот на избирателя не може да бъде установен еднозначно, тъй като знакът „X“ или „V“ е поставен в квадратчетата за две или повече кандидатски листи или засяга повече от едно квадратче за гласуване

.....;

- вотът на избирателя не е отбелязан с химикал, пишещ със син цвят

.....;

- в бюлетината предпочитанията са отбелязани със знак, различен от знак „X“ или „V“, или с химикал, който не пише със син цвят

.....;

- бюлетини в които няма отбелязан вот за партия, коалиция или независим кандидат (празни бюлетини)

.....

Отделно следва да се запише броя на евентуално открити при проверката действителни бюлетини, отчетени като недействителни.

Предлагаме обобщените данни от извършените теренни проучвания да бъдат анализирани от ОС и ЦИК и да приемем съвместен заключителен документ, съдържащ изводите и препоръките за подобряването на изборния процес, включително и предложения за законодателни промени, ако такива по общото ни мнение се налагат.

III. Списък на представители на организациите членки на ОС, които биха участвали в смесените екипи:

Асоциация за реинтеграция на осъдени лица (АРОЛ):

Даниел Стоянов

Стоил Стоилов

Гражданска инициатива за свободни и демократични избори (ГИСДИ):

Тодорка Кинова

Валя Игнатова

Надежда Гологанова

Елена Иванова

Институт за развитие на публичната среда (ИРПС)

Антоанета Димитрова Цонева

Ива Юлиянова Лазарова

Диана Василева Ефтимова

Ясен Юлиянов Лазаров

Цветан Свиленов Кадиев

Институт за социална интеграция (ИСИ)

Стоянка Балова

Сдружение „Нова алтернатива“

Йорданка Бачева

IV. Списък на избирателни секции, в които да бъде извършено теренното проучване на недействителните бюлетини след решение на ЦИК, прилагаме като отделен файл във формат ексел.

гр. София

20 февруари 2015 г.

ЗА ОС към ЦИК:

Даниел Стоянов – председател

Приложение 1

Списък с "критични" секции за проучване

избирателна секция	№	%		брой бюлетини	брой бюлетини и вителни
		недействителни бюлетини	недействителни		
РИК 01 Благоевград					
гр. Белица	010200002	30.8		432	133
гр.Петрич	013300030	31.6		95	30
гр.Петрич	013300031	30.7		88	27
гр.Петрич	013300032	50.0		22	11
гр. Благоевград	010300007	21.0		243	51
гр. Гоце Делчев	011100019	24.2		281	68
гр.Разлог	013700028	70.4		27	19
с. Микрево	014900006	27.7		195	54
с. Микрево	014900007	22.3		224	50

РИК 02 Бургас

гр. Айтос	020100020	26.5		294	78
гр. Айтос	020100026	23.1		212	49
гр.Бургас	020400062	30.8		253	78
гр. Бургас	020400063	24.2		236	57
гр.Бургас	020400120	19.8		298	59
с. Рудник	020400275	24.9		261	65
гр. Средец	020600040	25.6		367	94
гр. Карнобат	020900020	31.7		161	51
гр. Карнобат	020900025	31.1		225	70
гр. Сунгурларе	022300004	21.7		471	102

РИК 03 Варна

с. Дъбравино	030100006	24.8		440	109
гр. Игнатиево	030200014	23.9		297	71
гр. Варна	030601076	31.4		315	99
гр. Варна	030603273	34.7		262	91
гр. Варна	030604298	41.1		263	108
гр. Варна	030604308	39.5		261	103
гр. Девня	031400001	27.0		381	103
с. Медовец	031600020	24.7		417	103
с. Медовец	031600021	22.5		494	111
с. Бозвелийско	032400019	29.1		344	100

РИК 13 Пазарджик

гр. Велинград	130800020	46.9		503	236
---------------	-----------	------	--	-----	-----

гр. Пазарджик	131900043	32.8	232	76
гр. Пазарджик	131900061	31.2	346	108
гр. Пазарджик	131900086	31.2	285	89
с. Поибрене	132000036	36.4	280	102
гр. Пещера	132100005	31.6	291	92
гр. Пещера	132100006	38.7	351	136
гр. Ракитово	132400007	21.0	157	33
гр. Септември	132900002	22.9	402	92
с. Ковачево	132900023	20.4	460	94

РИК 15 Плевен

гр. Белене	150300014	34.3	35	12
с. Ореховица	151000018	17.6	187	33
гр. Левски	151600009	20.8	451	94
с. Обнова	151600029	18.6	366	68
гр. Искър	152300001	22.6	243	55
гр. Плевен	152400083	19.4	346	67
гр. Плевен	152400133	43.8	16	7
гр. Славяново	152400224	18.2	413	75
с. Бохот	152400235	28.1	32	9

РИК 16 Пловдив Град

гр. Пловдив	162202027	33.8	275	93
гр. Пловдив	162202024	33.0	233	77
гр. Пловдив	162202025	41.0	117	48
гр. Пловдив	162204045	20.1	473	95
гр. Пловдив	162202049	43.2	227	98
гр. Пловдив	162204016	24.4	127	31
гр. Пловдив	162204045	20.1	473	95
гр. Пловдив	162206073	27.8	36	10
гр. Пловдив	162202023	21.8	220	48
гр. Пловдив	162202032	31.3	166	52

РИК 17 Пловдив Област

гр. Асеновград	170100054	15.8	411	65
гр. Асеновград	170100058	40.7	472	192
гр. Асеновград	170100059	39.5	583	230
с. Орешец	170100087	26.5	34	9
с. Христо Даново	171300068	23.5	327	77
с. Розино	171300071	21.0	515	108
с. Искра	172300034	19.2	344	66
гр. Раковски	172500014	18.7	369	69

с. Болярци	172800013	34.5	177	61
с. Караджово	172800016	16.3	343	56
с. Паничери	173700014	13.6	426	58
гр. Перущица	174000006	15.4	358	55
с. Триводици	174100025	20.4	260	53
с. Триводици	174100026	29.5	217	64

РИК 21 Сливен

с. Градец	211100004	24.2	153	37
гр. Котел	211100016	24.1	228	55
гр. Сливен	212000113	20.4	457	93
гр. Сливен	212000119	35.7	370	132
с. Селиминово	212000146	31.0	507	157
с. Злати войвода	212000151	22.2	414	92
с. Самуилово	212000165	21.2	429	91
с. Трапоклово	212000181	23.4	201	47
гр. Сливен	212000183	35.9	64	23
гр. Твърдица	212400005	22.2	162	36

РИК 23 София

гр. София	234608037	35.8	204	73
гр. София	234616049	30.3	228	69

РИК 24 София

гр. София	244605065	28.9	194	56
-----------	-----------	------	-----	----

РИК 25 София

р-н Красна поляна	254611006	28.8	288	83
р-н Красна поляна	254611056	22.5	80	18
р-н Красна поляна	254611058	32.8	180	59
р-н Красна поляна	254611061	37.2	199	74
р-н Красна поляна	254611062	36.2	210	76
р-н Красна поляна	254611063	30.4	168	51
р-н Красна поляна	254611064	31.3	179	56
р-н Красна поляна	254611065	34.6	188	65
р-н Красна поляна	254611067	27.0	204	55
р-н Красна поляна	254611071	24.7	154	38
р-н Люлин	254619071	23.9	310	74

РИК 26 София Област

с. Малки Искър	261800021	25.4	177	45
гр. Ихтиман	262000001	11.4	722	82

гр. Ихтиман	262000011	15.2	863	131
гр. Ихтиман	262000012	17.8	760	135
с. Горна Василица	262500017	20.7	116	24
с. Джурово	263400011	19.4	403	78
гр. Самоков	263900032	17.1	398	68
гр. Самоков	263900034	17.3	346	60
гр. Самоков	263900035	20.2	272	55
гр. Самоков	263900036	16.0	470	75
с. Горни Окол	263900040	24.7	93	23
с. Антон	265400001	12.6	366	46
гр. Долна баня	265900003	11.1	460	51
гр. Долна баня	265900006	15.7	540	85

РИК 27 Стара Загора

с. Долно ново село	270400022	20.9	43	9
гр. Казанлък	271200037	22.8	373	85
гр. Казанлък	271200088	30.0	40	12
гр. Мъглиж	272200004	36.0	314	113
с. Радунци	272200013	23.8	21	5
с. Столетово	272300011	21.3	47	10
с. Александрово	272400018	21.1	407	86
гр. Стара Загора	273100089	22.2	374	83
гр. Стара Загора	273100132	22.4	295	66
гр. Стара Загора	273100134	20.3	418	85
гр. Стара Загора	273100136	26.9	379	102
гр. Стара Загора	273100137	32.0	322	103
гр. Стара Загора	273100138	30.8	347	107
гр. Стара Загора	273100205	21.9	73	16
с. Паничерево	273700005	22.0	396	87

РИК 29 Хасково

гр. Димитровград	290900057	21.1	270	57
гр. Димитровград	290900058	26.4	235	62
с. Сталево	290900071	17.2	238	41
гр. Ивайловград	291100023	25.9	27	7
с. Васково	291700016	18.8	64	12
с. Михалич	292800031	23.9	46	11
с. Мустрак	292800035	18.2	143	26
с. Българска поляна	293200009	18.4	87	16
гр. Харманли	293300006	23.7	485	115
гр. Харманли	293300007	18.4	217	40
гр. Харманли	293300021	20.5	511	105

гр. Хасково	293400060	23.8	462	110
гр. Хасково	293400065	18.9	460	87

ИЗВЪН СТРАНАТА

Държава Великобритания, място Лондон, Сатън	320900033	6.9	722	50
Държава Испания, място Памплона	321700103	6.1	749	46
Държава Испания, място Гандия	321700106	7.8	681	53
Държава САЩ, място Нью Йорк	324400207	7.0	610	43
Държава Турция, място Измир, Чамлъкуле	324900305	10.9	624	68
Държава Турция, място Измир, Йешилова	324900317	7.9	788	62
Държава Турция, място Капаклъ	324900347	12.0	648	78
Държава Турция, място Чорлу, Шейх Синан	324900369	13.5	665	90
Държава Турция, място Чорлу, Хавузлар	324900376	8.6	758	65
Държава Турция, място Чорлу, Хавузлар	324900377	14.2	647	92